

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH

Katowice, dn. 11 lipca 2014 r.

RKT-61-33/13/BP

DECYZJA Nr RKT - 17/2014

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Tomaszowi Kowalskiemu prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Adviva Kancelaria Adwokacka Adwokat Tomasz Kowalski w Katowicach,

- I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na** stosowaniu we wzorcu „Umowy zlecenia” dotyczącym dochodzenia odszkodowania postanowień o treści: „Sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów wynikających z umowy będzie Sąd Rejonowy w Katowicach” **oraz** „Sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów wynikających z umowy będzie Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej”, które są postanowieniami wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 101), co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 7 stycznia 2014 r.,**
- II. 1. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na** zaniechaniu zamieszczania we wzorcu „Umowy zlecenia” dotyczącym dochodzenia odszkodowania informacji o numerze identyfikacji podatkowej (NIP), co jest niezgodne z art. 21 pkt 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. z 2013, poz. 672 ze zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na** zaniechaniu wręczania konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania w przypadku umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa dotyczących dochodzenia odszkodowania, co jest niezgodne z art. 3 ust. 1 ustawy z dn. 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1225), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów
i stwierdza się zaniechanie stosowania praktyk, o których mowa w punktach II.1.-II.2. powyżej z dniem 7 stycznia 2014 r.

- III. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Tomasza Kowalskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Adviva Kancelaria Adwokacka Adwokat Tomasz Kowalski w Katowicach **karę pieniężną** w wysokości **1604 zł** (jednego tysiąca sześciuset czterech złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji,
- IV. na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, postanawia się obciążyć Tomasza Kowalskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Adviva Kancelaria Adwokacka Adwokat Tomasz Kowalski w Katowicach **kosztami przeprowadzonego postępowania** w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty **30 zł** (trzydziestu złotych), w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także „Prezesem Urzędu”), przeprowadzono postępowanie wyjaśniające o sygn. akt RKT-405-24/13/BP w sprawie działalności Tomasza Kowalskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Adviva Kancelaria Adwokacka Adwokat Tomasz Kowalski w Katowicach (zwanego dalej także „przedsiębiorcą”). W toku przedmiotowego postępowania powzięto podejrzenie, iż ww. przedsiębiorca może stosować praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów opisane w sentencji niniejszej decyzji. W tych okolicznościach, Postanowieniem nr 1 z dn. 26 listopada 2013 r. (dowód: karty nr 1 – 2) wszczęto z urzędu przedmiotowe postępowanie administracyjne.

W toku niniejszego postępowania, w odpowiedzi na postawione zarzuty, przedsiębiorca przedstawił swoje stanowisko w sprawie w pismach z dn. 2 stycznia 2014 r. (dowód: karty nr 103-107), z dn. 10 lutego 2014 r. (dowód: karta nr 110-120), z dn. 14 kwietnia 2014 r. (dowód: karta nr 124) oraz z dn. 16 maja 2014 r. (dowód: karty nr 127-138).

W piśmie z dn. 2 stycznia 2014 r., w odniesieniu do punktu I. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca wskazał, że nigdy nie korzystał z zakwestionowanych w tym punkcie postanowień. Wyjaśnił, że klauzule te znalazły się w zawieranych przez niego umowach, gdyż w chwili przygotowywania wzorców umownych większość jego klientów pochodziła z rejonów Katowic i Bielska-Białej. Zważywszy na fakt, że obecnie duża część jego klientów pochodzi również z miejscowości oddalonych lub z utrudnionym dojazdem do siedzib tych sądów, przedsiębiorca przyznał, że dla jego klientów znacznie dogodniejsze są siedziby sądów właściwych dla miejsc ich zamieszkania. Podniósł, że z nowego druku wykreślono postanowienie o dochodzeniu roszczeń przed sądem, którego właściwość uprzednio została określona na podstawie art. 46 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 101 – zwanej dalej także „k.p.c.”).

Wobec zarzutu punktu II.1. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca nie zgodził się z tym, aby pomijanie informacji dotyczącej numeru identyfikacji podatkowej w umowie mogło stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – zwłaszcza w świetle możliwości uzyskania stosownych danych z powszechnie dostępnej Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (zwanej dalej także „CEIDG”). Wskazał jednak, że w związku z postanowieniami ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności

gospodarczej (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 672 – zwanej dalej także „usdg”) we wzorcu umowy zlecenia dokonano stosownej zmiany.

Odnośnie zarzutu punktu II.2. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca wyjaśnił, że klienci kancelarii wobec nieotrzymywania stosownego wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy mogli w każdej chwili, nie ponosząc żadnych kosztów odstąpić od umowy. Przedsiębiorca wskazał, że niejednokrotnie zleceniodawcy odstępowali od umowy po ustawowym dziesięciodniowym terminie, bądź też wolę odstąpienia od umowy przekazywali telefonicznie. W ocenie przedsiębiorcy nie przekazywanie wzoru odstąpienia od umowy nie stanowiło praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Tym niemniej dokonana została przez niego stosowna zmiana w § 11 wzorca „Umowy zlecenia” i sporządzenie wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Z uwagi na fakt, że we wzorcu „Umowy zlecenia” dokonano takich zmian, aby nie budziły już wątpliwości, co do możliwości naruszania zbiorowych interesów konsumentów oraz że obecnie częścią umowy jest załącznik w postaci wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, przedsiębiorca wniósł o zastosowanie art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (dowód: karty nr 103-104).

W piśmie z dn. 10 lutego 2014 r. przedsiębiorca wyjaśnił, że nowa treść wzorca umowy zlecenia oraz dodatkowy wzorec umowy wykorzystywany przy zawieraniu umów, został wprowadzony w dn. 7 stycznia 2014 r. (dowód: karta nr 110). W piśmie z dn. 16 maja 2014 r. przedsiębiorca przedstawił informacje odnośnie uzyskanego przez niego przychodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, osiągniętego w 2013 r. (dowód: karty nr 127-138).

Pismem z dn. 3 czerwca 2014 r. przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego (dowód: karty nr 142). W wyznaczonym terminie przedsiębiorca skorzystał z uprawnienia do zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny

Tomasz Kowalski prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Adviva Kancelaria Adwokacka Adwokat Tomasz Kowalski w Katowicach. Jest przedsiębiorcą wpisanym do CEIDG. W rubryce „Wykonywana działalność gospodarcza” wypisu z ww. ewidencji wpisano m.in. – 69.10.Z – działalność prawnicza (dowód: karta nr 141). Prowadzona przez przedsiębiorcę działalność gospodarcza ogranicza się do obszarów właściwości Sądów Okręgowych w Bielsku-Białej, Katowicach i Gliwicach – tj. centralnej i południowej części województwa śląskiego (dowód: karta nr 8).

W toku postępowania ustalono, że przedsiębiorca wykorzystywał trzy wzory umów zlecenia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu zaistniałego wypadku lub innych zdarzeń. Najstarsza z umów o nazwie „Umowa zlecenia”, która w § 4 wskazuje na koszty opinii biegłego w kwocie nie wyższej niż [...] zł stosowana jest od maja 2012 r. – wzorec umowy „A” – załącznik nr 1 i 2 pisma przedsiębiorcy z dn. 28 sierpnia 2013 r. Jednocześnie od sierpnia 2012 r. obowiązuje umowa, w której maksymalną kwotę kosztów opinii biegłego wskazano na [...] zł – wzorec umowy „B” – załącznik nr 3 i 4 pisma przedsiębiorcy z dn. 28 sierpnia 2013 r., a od grudnia 2012 r. jest wykorzystywana umowa, która w § 3 wskazuje procentowe wynagrodzenie przedsiębiorcy z uwzględnieniem podatku VAT – wzorec umowy „C” – załącznik nr 5 pisma przedsiębiorcy z dn. 28 sierpnia 2013 r. Jak ustalono przedsiębiorca ww. wzory umów stosuje wymiennie – tj. w sposób dowolny. Inne wzory dokumentów nie są stosowane przez przedsiębiorcę co najmniej od maja 2012 r. (dowód: karty nr 7-19).

Ustalono, że umowy zawierane są z klientami bądź w kancelarii po uprzednim umówieniu się, bądź – co jest częstszą praktyką – w domu przyszłego klienta. Ustalono, że ewentualni przyszli kontrahenci mogą posiadać dane kancelarii od osób, które pomagały im np. przy holowaniu samochodu, bądź z Internetu. Zdarza się, że przyszli kontrahenci przekazują dane do kontaktu innym osobom i wówczas kancelaria kontaktuje się z takimi osobami telefonicznie a pracownik kancelarii udaje się do tych osób na spotkanie. Przedsiębiorca współpracuje również z inną kancelarią odszkodowawczą, której pracownicy bądź przedstawiciele podpisują umowy z klientami (dowód: karta nr 8).

W 2013 r. przedsiębiorca odnotował 19 przypadków odstąpienia przez konsumentów od umów w terminie 10 dni od dnia ich zawarcia. Przedsiębiorca przedstawił również trzy ostatnio zawarte umowy poza lokalem przedsiębiorstwa oraz 19 oświadczeń o odstąpieniu od umowy wraz z kopiami tych umów. Żadne z 19 przedstawionych przez przedsiębiorcę oświadczeń woli o wypowiedzeniu bądź o odstąpieniu od umowy nie zostało przygotowane na dedykowanym wzorze oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Każde z nich zostało w sposób indywidualny sformułowane przez konsumentów (dowód: karty nr 43-50, 60, 66, 69, 72, 75, 79, 83, 87, 91, 93, 96, 98, 100).

W § 12 wzorca „Umowy zlecenia” przedsiębiorca stosował wymiennie, w zależności od miejsca zamieszkania klienta kancelarii, postanowienie o treści: „Sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów wynikających z umowy będzie Sąd Rejonowy w Katowicach” lub postanowienie, zgodnie z którym „Sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów wynikających z umowy będzie Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej”. Ponadto analiza stosowanego przez przedsiębiorcę wzorca „Umowy zlecenia”, stanowiącego m.in. ofertę do zawarcia umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, wykazała, iż pominięta została w nim informacja odnośnie numeru identyfikacji podatkowej przedsiębiorcy (dowód: karty nr 9-18).

Równocześnie ustalono, że z dniem 7 stycznia 2014 r. przedsiębiorca wprowadził zmiany do dotychczas stosowanego wzorca „Umowy zlecenia” (dowód: karta nr 110). Zmiany polegały na wykreśleniu z tego wzorca postanowień zakwestionowanych w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji oraz uzupełnieniu wzorca umowy o numer identyfikacji podatkowej (NIP). Przedsiębiorca przystąpił również do wręczania konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Do pierwotnej wersji § 11 wzorca umowy o treści: „Jeżeli umowa zawarta została poza siedzibą zleceniobiorcy, zleceniodawcy przysługuje możliwość wypowiedzenia umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów” dodane zostało zdanie drugie, zgodnie z którym „Wzór odstąpienia stanowi załącznik do umowy” (dowód: karty nr 106, 119). Na tą okoliczność przedsiębiorca przedstawił również trzy pierwsze faktycznie zawarte umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, z wykorzystaniem zmienionego wzorca umowy zlecenia (dowód: karty nr 111-117).

W 2013 r. przedsiębiorca osiągnął przychód z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości [...] zł (słownie: [...]). Osiągnięty w 2013 r. przychód przedsiębiorcy ustalono na podstawie zeznania PIT-36L o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym 2013 r. (dowód: karty nr 130-138).

Prezes Urzędu zważył, co następuje

W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie, czy w okolicznościach przedmiotowej sprawy doszło do naruszenia **interesu publicznoprawnego**. Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma zatem

charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z dn. 24 października 1991 r., sygn. akt XV Amr 8/90).

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy zawarli lub też zamierzali zawrzeć z przedsiębiorcą umowę dotyczącą dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu zaistniałego wypadku lub innych zdarzeń. Objęte zarzutem działanie przedsiębiorcy wymierzone było w szeroki i bliżej nieokreślony krąg uczestników rynku, ponieważ było ono skierowane do członków określonej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych i potencjalnych kontrahentów przedsiębiorcy. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez przedsiębiorcę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jego zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających **zbiorowe interesy konsumentów**. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.; 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Konsumentem w rozumieniu ww. ustawy jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, zgodnie z art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 121 – zwanej dalej także „k.c.”) w związku z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- ✓ oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- ✓ praktyka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów,
- ✓ zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod pojęciem „przedsiębiorcy” należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu usdg, tj. osobę fizyczną,

osobę prawną i jednostkę organizacyjną nie będącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą (art. 4 ust. 1 ww. ustawy). „Działalnością gospodarczą” jest zgodnie z przepisem art. 2 tej ustawy, zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W niniejszym postępowaniu podmiot będący stroną postępowania posiada status przedsiębiorcy, gdyż prowadzi działalność na podstawie wpisu do CEIDG (dowód: karta nr 141). Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem bez wątpienia kontroli dokonywanej na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że Tomasz Kowalski prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Adviva Kancelaria Adwokacka Adwokat Tomasz Kowalski w Katowicach **jest przedsiębiorcą** w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Drugą przesłanką, jaką należy wziąć pod uwagę w niniejszej sprawie jest to, iż kwestionowane zachowania przedsiębiorcy godzą w interesy konsumentów oraz, że zagrożone są zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie objaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.

Wskazówki, co do tego, jak należy pojmować zbiorowy interes konsumentów zawarte są natomiast w art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który stanowi, że nie jest zbiorowym interesem suma indywidualnych interesów konsumentów. W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07, LEX nr 469180, OSNP 2009/13-14/188), Sąd Najwyższy (zwany dalej także „SN”) wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W ww. wyroku, SN stanął na stanowisku, iż sformułowanie: „nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów” należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Zgodnie z powołanym wyrokiem SN, przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes, dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze,

jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa, nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym, zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku. W rozważanym przypadku oceniane zachowania przedsiębiorcy mogły oddziaływać na zbiorowe interesy konsumentów w zakresie zarzutów opisanych w punktach I.-II. sentencji niniejszej decyzji, co powoduje, że spełnienie rozważanej przesłanki zostało w przedmiotowej sprawie spełnione. Oceniane zachowania przedsiębiorcy dotyczyły szerokiego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczyły one wszystkich tych osób, które zawarły z przedsiębiorcą umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, jak i zagrażały interesom wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, osób do których przedsiębiorca skierował swoją ofertę. Tym samym nie ulega wątpliwości, że rozważane działania godziły lub mogły godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, jaką należy rozważyć w celu udowodnienia naruszenia zakazu, określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność podejmowanych przez przedsiębiorcę zachowań. Bezprawność ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. Praktyki przedsiębiorcy, by zakwalifikować je jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów „muszą być zatem wymierzone w uprawnienia, jakie konsumentom przyznają obowiązujące przepisy prawa”¹.

Porządek prawny, którego naruszenie może wypełniać dyspozycję art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów². Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Art. 24 tej ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem³.

Podkreślenia wymaga także, że bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego⁴. Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje ponadto strona podmiotowa czynu, a zatem okoliczność czy sprawca (przedsiębiorca) dopuścił się naruszenia umyślnie czy też nieumyślnie, a także świadomość naruszenia norm prawnych.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ww. ustawy

---

¹ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35. Por. również: M. Szydło: *Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów*, Monitor Prawniczy nr 2004/17/791.

² Wyrok SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r. (sygn. akt XVII AmA 45/07).

³ Por. wyrok SOKiK z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVIII AmA 32/05).

⁴ Wyrok SN z dnia 8 maja 2002 r. (sygn. akt I PKN 267/2001).

wystarczające jest więc wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów na przykład wskutek niedopełnienia określonego obowiązku informacyjnego względem konsumentów i nie jest konieczne faktyczne wystąpienie negatywnego skutku w praktyce. Oznacza to, że wystarczy już samo zaniechanie udzielenia przez przedsiębiorcę istotnych informacji, nawet jeśli w praktyce nie zaistniały przesłanki wykorzystania tej informacji, na przykład określającej numer identyfikacji podatkowej (NIP) przedsiębiorcy. Bezprawność ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. Praktyki przedsiębiorcy, by zakwalifikować je jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów „muszą być zatem wymierzone w uprawnienia, jakie konsumentom przyznają obowiązujące przepisy prawa”⁵.

W tym miejscu konieczne jest rozważenie spełnienia przesłanki bezprawności w ramach każdego z postawionych przedsiębiorcy zarzutów. Zostanie to uczynione oddzielnie dla każdej z praktyk ocenianych w niniejszej decyzji.

Ad I. W zakresie praktyki ocenianej w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji należy wskazać, że Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie (tak SN w uchwale z dn. 19 grudnia 2003 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 95/03, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dn. 29 września 2005 r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 381/05, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dn. 2 grudnia 2005 r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 760/05). Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrażonym w wyroku z dn. 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził SN w uchwale z dn. 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06, opubl. OSNP 2007/1-2/35).

Wynikająca z art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. jawność rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone oznacza, że od chwili wpisania do niego określonego postanowienia zakazane jest stosowanie tożsamyh postanowień w obrocie konsumenckim i nikt nie może zasłaniać się nieznaną dokonanych wpisów. Rejestr postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone jest prowadzony przez Prezesa Urzędu. Rejestr ten jest powszechnie dostępny w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod adresem www.uokik.gov.pl⁶. Powyższe uzasadnia stwierdzenie, że przedsiębiorca był z mocy prawa zobowiązany do powstrzymania się od stosowania ww. postanowienia, które uznano za tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru.

We wzorcu umowy o nazwie „Umowa zlecenia” dotyczącym dochodzenia odszkodowania przedsiębiorca stosował postanowienia o treści: „Sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów wynikających z umowy będzie Sąd Rejonowy w Katowicach” **oraz** „Sądem

⁵ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35. Por. również: M. Szydło: *Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów*, Monitor Prawniczy nr 2004/17/791.

⁶ http://uokik.gov.pl/rejestr_klauzul_niedozwolonych2.php

właściwym do rozstrzygnięcia sporów wynikających z umowy będzie Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej”, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Tym samym w niniejszej sprawie konieczna jest ocena, czy stosowany przez przedsiębiorcę wzorzec zawierał postanowienia, które zostały wpisane do Rejestru.

W ocenie Prezesa Urzędu powyższe postanowienia należy uznać za tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru o treści: „Wszelkie spory rozstrzygać będzie Sąd dla M. Katowic” – wyrok SOKIK z dn. 12 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 13/04), wpis nr 397 z dn. 5 maja 2005 r. Wprowadzenie do wzorca umowy postanowienia, iż spory, mogące wyniknąć na tle realizacji umowy będą rozstrzygane przez konkretnie wskazany sąd, stwarza konsumentowi jako pozwanemu dolegliwe czasowo i finansowo utrudnienia w procesie związane z przejazdami do sądu siedziby przedsiębiorcy, podczas gdy przy braku zakwestionowanego rozwiązania proces toczyłby się zgodnie z art. 27 §1 k.p.c.⁷ w sądzie miejsca zamieszkania konsumenta. Ponadto, zgodnie z art. 34 k.p.c.⁸, konsument mógłby wytoczyć powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania umowy przed sądem miejsca wykonania tej umowy. Postanowienia stosowane przez przedsiębiorcę z góry wykluczają taką ewentualność. Należy wskazać, iż kwestię właściwości sądu w sprawach cywilnych określają przepisy k.p.c. i zgodnie z art. 385³ pkt 23 k.c. nie mogą być one w tym zakresie wyłączane, ponieważ mogą stanowić dodatkową dolegliwość dla konsumenta, a także ograniczać realizację przysługujących mu praw. Ta właśnie uciążliwość jest istotą klauzuli abuzywnej określonej w art. 385³ pkt 23 k.c. W tym zakresie porównywane klauzule należy uznać za tożsame w zakresie w jakim wywołują te same skutki dla położenia prawnego konsumentów.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż skutek stosowania kwestionowanego postanowienia konsumenci mogli mieć utrudnioną drogę w dochodzeniu swych ewentualnych roszczeń. Zakwestionowane zachowanie przedsiębiorcy dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane było do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli zawrzeć z nim umowę dotyczącą dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu zaistniałego wypadku lub innych zdarzeń. Zakwestionowane zachowanie podejmowane było w sposób powtarzalny i powszechny, co wynika zresztą z samej natury wzorca „Umowy zlecenia”, jakim posługiwał się przedsiębiorca w obrocie gospodarczym.

W toku postępowania przedsiębiorca przedstawił zmieniony wzorzec „Umowy zlecenia”. Zmiany dokonane przez przedsiębiorcę polegały na wykreśleniu z tego wzorca kwestionowanych powyżej postanowień. Przedmiotowych zmian przedsiębiorca dokonał w dn. **7 stycznia 2014 r.** (dowód: karta nr 110). Powyższe dało podstawy do przyjęcia, że z tym dniem **doszło do zaniechania** stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów rozważanej w tym punkcie.

---

⁷ Art. 27 § 1 k.p.c. stanowi: Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania.

⁸ Art. 34 k.p.c. stanowi: Powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem.

Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W tym przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji.

Ad II. W punkcie II. sentencji niniejszej decyzji postawiono przedsiębiorcy zarzut niedopełnienia wyszczególnionych tam obowiązków informacyjnych określonych w uonpk oraz w usdg. Przekazanie wymaganych prawem informacji umożliwia konsumentowi podjęcie świadomej decyzji o zawarciu umowy oraz jej skutkach. Niezależnie od etapu, na jakim jest wymagane podanie w określonej formie pewnych informacji, ich niedostatek prowadzi do osłabienia pozycji konsumenta względem przedsiębiorcy. Jest to szczególnie dotkliwe w przypadku umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa, w trakcie których konsument jest niejako zaskakiwany ofertą przedsiębiorcy, a poprzez to jego osąd związany z zawieraniem kontraktu zostaje zaburzony. To z kolei powoduje, że wszelkie braki w informacjach mogą doprowadzić do zawarcia umowy, której w normalnych warunkach konsument by nie zawarł. Jednym z fundamentalnych praw każdego konsumenta jest prawo do rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Obowiązek dostarczania konsumentowi takiej informacji zależy od rodzaju poszczególnej transakcji z udziałem konsumentów, zawsze jednak udzielana informacja powinna być rzetelna, pełna i prawdziwa. Obowiązek informacyjny powinien wynikać z normy prawnej, nakazującej przedsiębiorcy odpowiednie zachowanie i obejmuje cały proces zawierania umowy z konsumentem oraz wykonywania tej umowy. To, czy został naruszony obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji można ostatecznie rozstrzygnąć dopiero po uwzględnieniu przepisów odrębnych ustaw.

II.1. W punkcie II.1. sentencji niniejszej decyzji opisano zarzut naruszenia przez przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów wskutek stosowania praktyki polegającej na zaniechaniu zamieszczania we wzorcu „Umowy zlecenia” związanym z zawieraniem umów poza lokalem przedsiębiorstwa informacji o numerze identyfikacji podatkowej (NIP), co jest niezgodne z art. 21 pkt 2 usdg, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, o którym mowa w ww. art. 24 ust. 2 pkt ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi jedną z generalnych zasad w relacjach przedsiębiorców z konsumentami. Pozbawienie konsumentów dostępu do informacji w sposób istotny ogranicza możliwość podejmowania przez nich świadomych decyzji rynkowych, w tym dokonania wyboru w kwestii związania się bądź nie umową z konkretnym przedsiębiorcą. Należy przy tym zauważyć, że obowiązek ten znajduje podstawy w przepisach różnych aktów prawnych. Art. 21 pkt 2 usdg nakłada na przedsiębiorcę, który oferuje towary lub usługi w sprzedaży bezpośredniej lub sprzedaży na odległość, za pośrednictwem środków masowego przekazu, sieci teleinformatycznych lub druków bezadresowych, obowiązek podania w ofercie danych odnośnie numeru identyfikacji podatkowej (NIP). Przepisy tej ustawy nie definiują pojęcia sprzedaży bezpośredniej oraz oferty. Przyjmuje się jednak, że chodzi tu o taki sposób sprzedaży, w którym nie dochodzi do zetknięcia się stron w siedzibie przedsiębiorcy, a więc że jest to sprzedaż obwoźna dokonywana za pośrednictwem agenta czy też komiwojażera (sprzedaż bezpośrednia)⁹. W doktrynie podkreśla się także, że swoim zakresem art. 21 obejmuje zarówno ofertę w rozumieniu art. 66 i nast. k.c., jak i tzw. ofertę handlową. Z określonych w ww. przepisie sposobów komunikowania się sprzedawcy lub usługodawcy wynika przy tym, że chodzi tu o

---

⁹ Por. Kohutek K., *Komentarz do art. 21 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, opubl. LEX/el. 2005.

ofertę skierowaną do oznaczonej osoby, jak i nieoznaczonej z góry grupy osób – ad personam incertam¹⁰. Wykorzystywany przez przedsiębiorcę wzorec „Umowy zlecenia”, stanowiący ofertę zawarcia umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, nie zawierał tych informacji. Należy podkreślić, że numer identyfikacji podatkowej (NIP) stanowi podstawowy numer identyfikujący przedsiębiorcę w obrocie prawnogospodarczym. Dla konsumenta ma to szczególne znaczenie w potencjalnym sporze z przedsiębiorcą. Wskazanie tych informacji przez przedsiębiorcę ma umożliwić konsumentowi jeszcze lepszą i dokładniejszą identyfikację przedsiębiorcy.

Stwierdzono zatem, że przedsiębiorca nie dopełniał spoczywającego na nim obowiązku informacyjnego, a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż brak informacji o numerze identyfikacji podatkowej (NIP) mógł utrudnić, a nawet uniemożliwić konsumentowi zidentyfikowanie swojego kontrahenta, a co za tym idzie stanowiło to zagrożenie dla interesów konsumentów (ekonomicznych oraz pozaekonomicznych, np. strata czasu konieczna do zidentyfikowania przedsiębiorcy w inny sposób). Zakwestionowane zachowanie przedsiębiorcy dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane było do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli z nim zawrzeć umowę poza lokalem przedsiębiorstwa poprzez wykorzystywany w jego działalności wzorec „Umowy zlecenia”.

Ad II.2. W punkcie II.2. sentencji niniejszej decyzji opisano zarzut naruszenia przez przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów wskutek stosowania praktyki polegającej na zaniechaniu wręczania konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska i adresu zamieszkania, co jest niezgodne z art. 3 ust. 1 uonpk, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku przedmiotowego postępowania ustalono, że przedsiębiorca nie wręczał konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska i adresu zamieszkania. Powyższe zaniechanie przedsiębiorcy należy uznać za sprzeczne z dyspozycją art. 3 ust. 1 uonpk, zgodnie z którą to, kto zawiera z konsumentem umowę poza lokalem przedsiębiorstwa, powinien przed jej zawarciem poinformować konsumenta na piśmie o prawie odstąpienia od umowy w terminie, o którym mowa w art. 2 ust. 1, i wręczyć wzór oświadczenia o odstąpieniu, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresu zamieszkania (siedziby); obowiązany jest także wręczyć konsumentowi pisemne potwierdzenie zawarcia umowy, stwierdzające jej datę i rodzaj oraz przedmiot świadczenia i cenę. Celem nakazu zawartego w zacytowanych przepisach jest ułatwienie konsumentom skorzystania z prawa do odstąpienia od umowy i uwolnienie ich od wątpliwości na jaki adres skierować oświadczenie, jeśli konsument zechce je złożyć w ustawowym terminie. Otrzymanie ww. wzoru oświadczenia powoduje, iż konsument nie musi zastanawiać się nad brzmieniem i formą, jakie powinno ono przyjąć. Umowy dotyczące dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę bardzo często są zawierane przez osoby, które nie są w stanie prawidłowo rozpoznać znaczenia podejmowanych przez nich decyzji. Osoby takie działają niejednokrotnie pod wpływem stresu i emocji. Nie są w stanie racjonalnie ocenić oferty przedsiębiorcy dotyczącej np. pobieranego przez niego wynagrodzenia. Dlatego też tak bardzo istotne jest aby otrzymali wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa.

¹⁰ Trzcziński K, *Komentarz do art. 21 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, opubl. ABC 2007.

Stwierdzono zatem, że przedsiębiorca nie dopełniał spoczywającego na nim obowiązku informacyjnego, a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż wskutek zaniechania wręczania konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy doszło do pogorszenia sytuacji prawnej konsumentów. Pozbawiało konsumentów wiedzy koniecznej do ich prawidłowego, świadomego i czynnego uczestniczenia w rynku, czym przyczyniać się mogło do osłabienia ich sytuacji, a tym samym naruszać ich interesy rozumiane jako prawo do uzyskania wraz z treścią umowy pełnej i zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa informacji na temat praw i obowiązków stron umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa. Zakwestionowane zachowanie przedsiębiorcy dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane było do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli z nim zawrzeć umowę poza lokalem przedsiębiorstwa.

W toku postępowania ustalono, iż z dniem **7 stycznia 2014 r.** przedsiębiorca wprowadził do wzorca „Umowy zlecenia” informacje dotyczące numeru identyfikacji podatkowej oraz przystąpił do wręczania konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Powyższe dało podstawy do przyjęcia, że z tym dniem **doszło do zaniechania** stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów rozważanych w punkcie II.1. oraz II.2. sentencji niniejszej decyzji.

Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W tym przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie II.1. oraz II.2. sentencji niniejszej decyzji.

Ad III. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia umyślnie, czy też nieumyślnie. Okoliczność ta jest jednak czynnikiem relewantnym przy miarkowaniu wysokości nakładanej kary pieniężnej¹¹. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Ustalając wysokość kary pieniężnej w decyzjach stwierdzających naruszenie zakazów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, należy zatem uwzględnić wagę tego naruszenia, rozmiar skutków stosowanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, jak również zaistniałe okoliczności obciążające i łagodzące.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako profesjonalista powinien wiedzieć, że określając warunki umowne nie może stosować bezprawnych postanowień, ani w żaden inny sposób godzić w interesy konsumentów. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania za naruszenie przez niego zbiorowych interesów

---

¹¹ Kohutek K. w: *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2008 r., s. 1027.

konsumentów. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W punkcie II. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Powyższe daje podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszej kary jest przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. w 2013 r., który wyniósł [...] zł (słownie: [...]). W związku z tym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to kara w wysokości [...] zł (słownie: [...]).

Ustalenie wymiaru kary pieniężnej w przedmiotowej sprawie ma charakter wieloetapowy, co spowodowane jest zaistnieniem okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiary kary pieniężnej za naruszenia stwierdzone punkcie II. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokona oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustali kwotę bazową, stanowiącą podstawę dla dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokona gradacji ustalonej kwoty bazowej.

Kara, o której mowa w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji wymierzana jest w związku ze stosowaniem praktyk opisanych powyżej w punktach II.1. oraz II.2., a polegających na zaniechaniu wręczania konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska i adresem zamieszkania, a także na zaniechaniu zamieszczania we wzorcu „Umowy zlecenia” wykorzystywanym przy zawieraniu umów poza lokalem przedsiębiorstwa informacji o numerze identyfikacji podatkowej (NIP).

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych naruszeń. W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż praktyki wymienione w punkcie III. decyzji ujawniły się na etapie przedkontraktowym, jednakże rzutowały lub też mogły rzutować na etap jego wykonywania. Na podstawie stwierdzonych zaniechań pogorszeniu uległa sytuacja prawna i ekonomiczna konsumentów. Niewręczanie konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska i adresu zamieszkania pozbawiało ich wiedzy koniecznej do prawidłowego, świadomego i czynnego uczestniczenia w rynku, czym przyczyniać się mogło do osłabienia ich sytuacji, a tym samym naruszać ich interesy rozumiane jako prawo do uzyskania wraz z treścią umowy pełnej i zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa informacji na temat praw i obowiązków stron umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa. Powyższe dotyczy również braku prawidłowej informacji o numerze identyfikacji podatkowej przedsiębiorcy. Wskazane zaniechania mogły utrudnić, a nawet uniemożliwić konsumentowi zidentyfikowanie swojego kontrahenta. Powyższe stanowiło zatem zagrożenie dla interesów konsumentów (ekonomicznych oraz pozaekonomicznych, np. strata czasu konieczna do zidentyfikowania przedsiębiorcy w inny sposób). W tym też zakresie wagę ww. naruszeń należało określić jako dużą. Ocenianą praktykę należy uznać za długotrwałą, gdyż ustalono, iż trwała ona od 2012 r., tj. od ponad roku – została zaniechana z dniem 7 stycznia 2014 r.

Nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął również pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślne. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu nakładając karę pieniężną Prezes Urzędu uwzględnił, że przedsiębiorca jako profesjonalista zawierając z konsumentami umowy poza

lokalem przedsiębiorstwa powinien wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby wypełniać wszelkie nałożone obowiązki informacyjne wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Przedsiębiorca powinien być świadomy faktu, że zakwestionowane w niniejszej decyzji zachowanie jest niedopuszczalne w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie przedsiębiorcy objęte punktem II. sentencji niniejszej decyzji jest efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia opisanego w punkcie II. sentencji decyzji nieumyślnie. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że natura tego naruszenia oraz okoliczności w jakich do niego doszło uzasadnia ustalenie poziomu kwoty bazowej stanowiącej punkt wyjścia dla dalszych obliczeń na poziomie [...] % przychodu, czyli na poziomie **2292,06 zł.**

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest zaniechanie stosowania przez przedsiębiorcę kwestionowanej praktyki niezwłocznie po wszczęciu przez Prezesa Urzędu przedmiotowego postępowania, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o **30 %**. Jednocześnie w niniejszej sprawie nie wystąpiły okoliczności obciążające. Wystąpienie ww. okoliczności doprowadziło do tego, że kwota bazowa została zmniejszona o **30 %** w stosunku do pierwotnego poziomu, to jest do poziomu **1604 zł.**

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 1604 zł, co stanowi [...] % przychodu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **III.** sentencji niniejszej decyzji

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000.

Ad IV. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Zgodnie z art. 263 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 267 – zwanej dalej także „k.p.a.”) do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Na podstawie art. 264 § 1 k.p.a. jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze

postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punktach I.-II. sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną postępowania. W związku z powyższym postanowiono obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości **30 zł** (trzydziestu złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV. niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 k.p.c. i art. 264 § 2 k.p.a. w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, można wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH
Maciej Fragsztajn